

DKMS

POKONAJMY NOWOTWORY KRWI

KAROLINA,
żyje dzięki Dawcy szpiku

GABRYZIA,
żyje dzięki Dawcy szpiku

PROGRAM ROZWOJU
POLSKIEJ TRANSPLANTOLOGII
I WSPARCIA PACJENTÓW

RAPORT
Z DZIAŁAŃ
W 2020
ROKU

” Program Rozwoju Polskiej Transplantologii i Wsparcia Pacjentów stanowi ważne dopełnienie naszej misji. Jego celem jest pomoc Pacjentom od momentu diagnozy, poprzez leczenie i pobyt w szpitalu, aż do całkowitego powrotu do zdrowia. W ciągu dwóch lat istnienia i realizacji Programu przeznaczyliśmy na ten cel ponad 10 mln złotych. Pandemia koronawirusa postawiła przed nami nowe wyzwania, którym staramy się sprostać najlepiej jak potrafimy, niosąc pomoc tam, gdzie jest ona najbardziej potrzebna. Dlatego nasz Program będzie kontynuowany i rozwijany we współpracy z klinikami i organizacjami, które wspierają Pacjentów i ich bliskich. ”

Ewa Magnucka-Bowkiewicz

2020 rok na zawsze zostanie w naszej pamięci jako czas pełen wyzwań, obaw o zdrowie nasze i naszych bliskich oraz niepewności, co przyniesie kolejny dzień. Pandemia koronawirusa, która tak niespodziewanie zmieniła sytuację w naszym kraju i na całym świecie, zdominowała też nasze życie i spowodowała konieczność dostosowania się do stale pojawiających się ograniczeń. Przyniosła ze sobą wiele trudności, ale również refleksję na temat tego, co jest w życiu najważniejsze – **ZDROWIE**.

Mimo nowej i trudnej codzienności, z którą przyszło nam się mierzyć, Ośrodek Dawców Szpiku Fundacji DKMS nieprzerwanie koordynował procedury pobrania szpiku dla potrzebujących Pacjentów w Polsce i na świecie, dostosowując się do zmieniających się okoliczności. Dzięki niezwyklej postawie Dawców szpiku i zaangażowaniu całego środowiska medycznego i transplantacyjnego, mogliśmy w czasie pandemii realizować naszą misję, dając drugą szansę na życie Pacjentom potrzebującym przeszczepienia szpiku.

Jesteśmy również dumni z tego, że kolejny rok funkcjonowania naszego **Programu Rozwoju Polskiej Transplantologii i Wsparcia Pacjentów** zaowocował realnym wsparciem dla ośrodków hematologicznych w całym kraju, zarówno pod względem większych inwestycji infrastrukturalnych i sprzętowych, jak też pokrywania bieżących potrzeb związanych z pandemią COVID-19.

Z kolei wspólnie z organizacjami Pacjentów zrealizowaliśmy wiele ważnych projektów służących bezpośrednio Pacjentom, angażowaliśmy się w szeroko pojętą rehabilitację, ale także w działania, które wywoływały uśmiech na twarzach najmłodszych podopiecznych. Wzorem lat ubiegłych przekazaliśmy kolejne środki na badania kliniczne i Grant Naukowy na rozwój badań w dziedzinie hematologii. **W 2020 roku Fundacja DKMS przekazała w sumie 5 158 250 zł** na realizację licznych inicjatyw na rzecz Pacjentów i wsparcia szpitali. Opis tych działań znajduje się na kolejnych stronach tego raportu.

Zapraszam do lektury i cieszę się niezmiernie, że po raz kolejny możemy podzielić się naszymi dokonaniem.

Ewa Magnucka-Bowkiewicz
Prezes Fundacji DKMS

SPIS TREŚCI

Informacje o Programie Rozwoju Polskiej Transplantologii i Wsparcia Pacjentów	5
Wsparcie szpitali i klinik	6
Infrastruktura	6
Sprzęt medyczny	7
Wsparcie dla szpitali i klinik w dobie pandemii COVID-19	8
Współpraca z organizacjami	9
Rehabilitacja w zakresie żywienia	9
Rehabilitacja psychoonkologiczna i dbanie o dobre samopoczucie Pacjentów	10
Rehabilitacja ruchowa	10
Współpraca z Fundacją „Na Ratunek” i ze Stowarzyszeniem „Żółty Beret”	11
Inne działania zrealizowane we współpracy z organizacjami Pacjentów	12
Współpraca z Rzecznikiem Praw Pacjenta	14
Świąteczne wydarzenia dla małych Pacjentów	15
Świąteczne spotkanie w Instytucie Hematologii i Transfuzjologii w Warszawie	18
Rozwój nauki i edukacja	19
Grant naukowy Fundacji DKMS	19
Finansowanie badań klinicznych	21
Potrzeby polskiej hematologii - raport Fundacji DKMS	22
Najważniejsze wnioski z raportu Fundacji DKMS	22
Wyniki badania przeprowadzonego wśród Pacjentów i członków ich rodzin	25
Historia Piotra, Pacjenta Fundacji DKMS	26
Fundacja DKMS w liczbach	27

INFORMACJE O PROGRAMIE ROZWOJU POLSKIEJ TRANSPLANTOLOGII I WSPARCIA PACJENTÓW

Program Rozwoju Polskiej Transplantologii i Wsparcia Pacjentów opracowany i realizowany przez Fundację DKMS od 2018 roku, jest pierwszym tak kompleksowym i zaawansowanym projektem, który obejmuje wszystkie istotne obszary walki z nowotworami układu krwiotwórczego. Poprzez współpracę z ośrodkami hematoonkologicznymi i organizacjami Pacjentów, przyczynia się do poprawy warunków leczenia i życia Pacjentów. Program wspiera także rozwój polskiej transplantologii i hematoonkologii.

Program Rozwoju Polskiej Transplantologii i Wsparcia Pacjentów obejmuje trzy kluczowe filary:

- **Wsparcie klinik i szpitali** w zakresie poprawy infrastruktury, rozbudowy/budowy oddziałów, zakupu sprzętów i środków medycznych,
- **Współpracę z organizacjami** w zakresie wspierania Pacjentów w rehabilitacji psychoonkologicznej, żywieniowej i ruchowej,
- **Rozwój nauki i edukację**, które Fundacja DKMS wspiera poprzez granty naukowe i dofinansowanie niekomercyjnych badań klinicznych.

Program jest finansowany ze środków pochodzących z darowizn dokonywanych przez Darczyńców Fundacji DKMS, darowizn przekazanych w ramach 1% podatku oraz z przychodów ze świadczonych usług koordynacji procedur pobrania szpiku bądź krwiotwórczych komórek macierzystych.

**WSPARCIE
SZPITALI**

**WSPÓŁPRACA
Z ORGANIZACJAMI**

**WIEDZA
I EDUKACJA**

Program Rozwoju Polskiej Transplantologii i Wsparcia Pacjentów jest platformą wymiany doświadczeń oraz wspólnych działań w obszarze polskiej hematoonkologii.

W ramach naszej inicjatywy współpracujemy z decydentami, organizacjami Pacjentów i towarzystwami naukowymi, aby wspierać ośrodki i kliniki hematoonkologiczne, personel medyczny oraz Pacjentów i ich rodziny.

**Monika Mizerska-Gryko,
Liderka Programu Rozwoju Polskiej Transplantologii
i Wsparcia Pacjentów Fundacji DKMS**

WSPARCIE SZPITALI I KLINIK

W ramach **Programu Rozwoju Polskiej Transplantologii i Wsparcia Pacjentów** Fundacja DKMS wspiera oddziały i kliniki hematologii i transplantacji szpiku w zakresie poprawy infrastruktury, rozbudowy i budowy oddziałów oraz zakupu sprzętu medycznego niezbędnego do skutecznego leczenia i rehabilitacji Pacjentów.

INFRASTRUKTURA

W 2020 roku Fundacja DKMS wsparła finansowo realizację projektu w zakresie poprawy infrastruktury ośrodków hematologicznych.

Rozbudowa budynku głównego Szpitala Klinicznego im. K. Jonschera w Poznaniu. Inwestycja rozpoczęła się w połowie 2020 roku i zakłada wybudowanie nowego skrzydła, do którego zostaną przeniesione dwa oddziały: onkologii i hematologii dziecięcej dla dzieci młodszych i starszych. Na parterze budynku powstanie poradnia onkologiczna dla dzieci wraz z 8-tóżkowym dziennym oddziałem onkologiczno-hematologicznym. W sumie będzie to 28 nowych sal i pokoje jednoosobowe pełniące funkcję izolatek, poprzedzone śluzami. Fundacja DKMS współfinansuje ten projekt współpracując z Uniwersytetem Medycznym im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu.

1,69 MLN ZŁ

WARTOŚĆ PRZEKAZANEJ DAROWIZNY

Inwestycja znacząco poprawi warunki hospitalizacji Pacjentów oraz pozwoli nam w sposób należyty wypełniać obowiązki regionalnego ośrodka kompleksowego leczenia chorób nowotworowych u dzieci. Klinika Onkologii, Hematologii i Transplantologii Pediatricznej Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu jest jedynym ośrodkiem kompleksowej terapii onkologicznej dla dzieci w Wielkopolsce.

prof. dr hab. n. med. Jacek Wachowiak, Kierownik Kliniki Onkologii, Hematologii i Transplantologii Pediatricznej Szpitala Klinicznego im. K. Jonschera w Poznaniu

Monika Mizerska-Gryko, Liderka Programu Rozwoju Polskiej Transplantologii i Wsparcia Pacjentów wraz z przedstawicielami władz samorządowych i szpitala podczas spotkania w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego, na którym podpisano umowę na realizację budowy nowej kliniki w Poznaniu.

SPRZĘT MEDYCZNY

Dzięki stałym kontaktom i współpracy z ośrodkami hematologicznymi oraz z organizacjami działającym na rzecz Pacjentów, Fundacja DKMS wsłuchuje się w ich bieżące potrzeby i poznaje plany rozwojowe. Dzięki temu w 2020 roku **Fundacja DKMS w ramach Programu Rozwoju Polskiej Transplantologii i Wsparcia Pacjentów, przeznaczyła fundusze na wyposażenie i zakup sprzętu medycznego dla wielu klinik w całej Polsce.**

Zakup sprzętu dla Kliniki Pediatrii, Onkologii i Hematologii Uniwersyteckiego Dziecięcego Szpitala Klinicznego w Białymstoku.

Fundacja DKMS przekazała Fundacji „Pomóż Im” środki w wysokości ok. 195 000 zł, z których zakupiono 16 specjalistycznych łóżek wraz z szafkami oraz 3 wózki do transportu dzieci. Jeden wózek został przekazany na rzecz domowego hospicjum prowadzonego przez Fundację. Nowoczesny sprzęt to nie tylko wygoda dla Pacjentów, ale także ułatwienie dla personelu medycznego w opiece nad dziećmi.

Pozostałe sprzęty medyczne, które w 2020 roku sfinansowała Fundacja DKMS:

- 12 kardiomonitorów, iluminatory naczyniowe, zbiornik kriogeniczny i wirówka dla Narodowego Instytutu Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie - Państwowego Instytutu Badawczego, Oddział w Gliwicach - wartość darowizny: **637 000 zł;**
- cytometr dla Klinicznego Oddziału Hematologii w Warmińsko-Mazurskim Centrum Onkologii w Olsztynie - wartość darowizny: **520 000 zł;**
- cytometr dla Oddziału Hematologii, Onkologii i Transplantologii Dziecięcej Uniwersyteckiego Szpitala Dziecięcego w Lublinie - wartość darowizny dla Stowarzyszenia Przyjaciół Uniwersyteckiego Szpitala Dziecięcego w Lublinie p.n. „I Ty możesz pomóc choremu dziecku” w wysokości **497 500 zł.**

1,85 MLN ZŁ

WARTOŚĆ PRZEKAZANYCH DAROWIZN NA SPRZĘT MEDYCZNY W 2020 ROKU

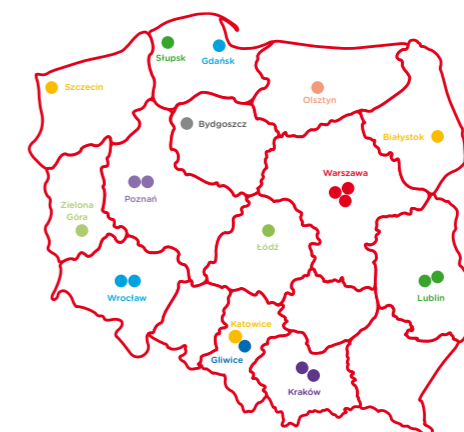
W ciągu 2 lat prowadzenia Programu, Fundacja DKMS przeznaczyła na pomoc szpitalom ponad 10 mln zł

21

szpitali otrzymało wsparcie w ramach Programu Rozwoju Polskiej Transplantologii i Wsparcia Pacjentów

10

MILIONÓW ZŁOTYCH Fundacja DKMS przeznaczyła na wsparcie szpitali i klinik

WSPARCIE DLA SZPITALI I KLINIK W DOBIE PANDEMII COVID-19

Fundacja DKMS angażowała się w działania mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa Pacjentów i personelu medycznego w czasie pandemii COVID-19. **W 2020 roku Fundacja przeznaczyła kwotę 338 099,92 zł na zakup środków ochrony osobistej.** Do klinik w całej Polsce trafiły: gogle, przyłbice, okulary ochronne i jednorazowe rękawiczki, a także mydła oraz kremy do rąk.

Fundacja DKMS przekazała także 18 klinikom hematologicznym w Polsce 1,36 mln zł na zakup urządzeń oraz płynów do dezynfekcji pomieszczeń szpitalnych, takich jak: sale operacyjne i zabiegowe, OIOM, sale Pacjentów czy izolatki, w których przebywają chorzy w trakcie przygotowania do procedury przeszczepienia szpiku.

„ Za pośrednictwem Ministerstwa Zdrowia przekazaliśmy polskim szpitalom i laboratoriom darowiznę w postaci 110 000 jałowych pałeczek do pobierania wymazu, które były wykorzystywane do diagnostyki koronawirusa. Na co dzień używamy ich, aby rejestrować potencjalnych Dawców szpiku, dających szansę na nowe życie chorym na nowotwory krwi. Teraz przekazujemy pałeczkę dalej - dziś potrzeba jest inna, ale cel taki sam - ratowanie ludzkiego życia. „

Ewa Magnucka-Bowkiewicz, Prezes Fundacji DKMS

1,36 MLN ZŁ

KWOTA, KTÓRĄ FUNDACJA PRZEKAZAŁA NA ZAKUP URZĄDZEŃ I ŚRODKÓW DO DEZYNFEKCJI

18

 Szpitali otrzymało darowizny na zakup urządzeń i środków do dezynfekcji

„ Etap kondycjonowania Pacjenta jest kluczowy w procesie przeszczepiania szpiku i dlatego należy uczynić wszystko, aby zmniejszyć ryzyko infekcji do minimum. Z tej przyczyny systematyczne odkażanie pomieszczeń w klinikach hematologicznych ma najwyższy priorytet. Urządzenia przekazane klinikom działają na zasadzie dostarczania do atmosfery aktywnego składnika dezynfekcyjnego w postaci mikroskopijnych kropelek, przy użyciu dysków obrotowych. Otrzymana mgła jest następnie rozpylana za pomocą wentylatora. „

dr Tomasz Ozorowski, Prezes Stowarzyszenia Epidemiologii Szpitalnej i przewodniczący Zespołu do spraw Zakażeń Szpitalnych
Szpitala Klinicznego Przemienienia Pańskiego UM w Poznaniu

WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI

Poprzez organizacje, które często działają lokalnie, znają najpilniejsze potrzeby i mają bezpośredni kontakt z osobami chorymi na nowotwory krwi, Fundacja DKMS wspiera Pacjentów w trakcie leczenia, zwracając szczególną uwagę na ich rehabilitację w zakresie żywieniowym, psychoonkologicznym i ruchowym. Dzięki współpracy z lokalnymi stowarzyszeniami, Fundacja DKMS pomaga także tym chorym, którzy opuścili już szpital, a nadal zmagają się z problemami zdrowotnymi, uniemożliwiającymi im powrót do codziennego funkcjonowania.

REHABILITACJA W ZAKRESIE ŻYWIENIA

„JedzOnko po przeszczepieniu” to trzecia część poradnika kulinarnego, który powstał dzięki współpracy Fundacji ISKIERKA oraz Fundacji DKMS, która wsparła ten projekt darowizną w wysokości 40 000 zł. Ze względu na pandemię COVID-19 poradnik jest dostępny dla rodziców małych Pacjentów w wersji online: https://issuu.com/iskierka7/docs/jedzonko3_strona_po_stronie

„ Bardzo praktyczna i potrzebna publikacja dotycząca właściwego sposobu żywienia dzieci w okresie około przeszczepowym. Wskazówki obejmujące dobór produktów oraz sposób ich przygotowania a także przepisy na apetyczne i pożywne posiłki z pewnością ułatwią codzienne funkcjonowanie wielu rodzinom w tym niełatwym czasie. Polecam „JedzONKO po przeszczepieniu”. „

mgr inż. Iwona Sajór, dietetyk kliniczny, ekspert ds. żywienia Fundacji DKMS i Centrum Edukacji Zdrowotnej

https://issuu.com/iskierka7/docs/jedzonko3_strona_po_stronie, arch. Fundacji ISKIERKA

Dużym powodzeniem cieszył się cykl webinarów pt.: „Zasady prawidłowego żywienia Pacjentów z nowotworami krwi na różnych etapach choroby” przeznaczony dla osób cierpiących na choroby onkologiczne i ich bliskich, z udziałem mgr inż. Iwony Sajór, ekspertki w zakresie poradnictwa żywieniowego przy Narodowym Centrum Edukacji Żywieniowej, członkini Polskiego Towarzystwa Dietetyki oraz Polskiego Towarzystwa Medycyny Stylu Życia.

257 OSÓB

WZIĘŁO UDZIAŁ W 5-CIU WEBINARACH O ŻYWIENIU

REHABILITACJA PSYCHOONKOLOGICZNA I DBANIE O DOBRE SAMOPOCZUCIE PACJENTÓW

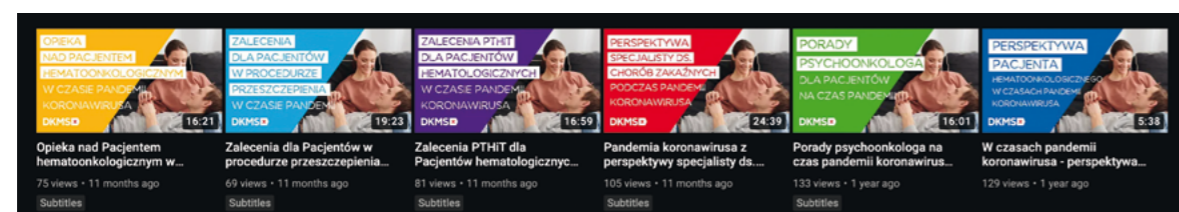
Warsztaty dla Pacjentów i ich bliskich zorganizowane zostały we współpracy z Polską Koalicją Pacjentów Onkologicznych oraz Stowarzyszeniem Hematoonkologicznym. Warsztaty cieszyły się dużym zainteresowaniem Pacjentów i ich bliskich. Można było wziąć w nich udział na profilu Polskiej Koalicji Pacjentów Onkologicznych na Facebooku oraz na stronach internetowych: www.glospacjenta.pl, www.pkpo.pl i www.dkms.pl/pacjenci-rodziny.

Powstało 6 części wirtualnych szkoleń poruszających temat choroby hematologicznej w czasie pandemii. Zaproszeni eksperci, m.in. psychoonkolog, lekarz chorób zakaźnych i lekarze hematolodzy, dzielili się praktyczną wiedzą i wskazówkami. Organizacja warsztatów w formule online była szybką reakcją na COVID-19 – pozostanie w kontakcie z Pacjentami mimo pandemii było dla nas priorytetem.

” Chcemy podnosić jakość życia Pacjentów onkologicznych i przedłużać ich życie. Dlatego jednym z filarów działalności Koalicji jest edukacja. Razem z organizacjami zrzeszonymi w Koalicji, podejmujemy szereg działań, by opracowywać w przystępny sposób i przekazywać wiedzę potrzebną Pacjentom. Przykładem jest cykl warsztatów online, które przygotowaliśmy wspólnie z Fundacją DKMS i Stowarzyszeniem Hematoonkologicznym w czasie pandemii. To cenne porady i wskazówki, jak Pacjenci mogą o siebie zadbać i gdzie znajdą profesjonalną pomoc.

Aleksandra Rudnicka, Rzecznik Polskiej Koalicji Pacjentów Onkologicznych

”

REHABILITACJA RUCHOWA

Plac zabaw „Oaza Radości” przy Uniwersyteckim Dziecięcym Szpitalu Klinicznym w Białymstoku, to kolejna inicjatywa, w którą w 2020 roku zaangażowała się Fundacja DKMS. Fundacja przekazała 50 000 zł na budowę placu zabaw dla małych Pacjentów z Kliniki Pediatrii, Onkologii i Hematologii. To ogromne ułatwienie dla dzieci, które często przebywają w klinice przez długi czas i nie mają kontaktu z rówieśnikami. Plac zabaw jest kolorowy, bezpieczny, z atrakcyjnymi zabawkami i urządzeniami. Jest też elementem kompleksowej opieki nad Pacjentami w trakcie terapii i wspomaga ich rehabilitację. Inwestycja została zrealizowana z inicjatywy Fundacji „Pomóż Im” Hospicjum dla Dzieci.

Budowa placu zabaw „Oaza Radości”, arch. Fundacji „Pomóż Im”, fot. Wojciech Wojtkielewicz, <https://poranny.pl/bialystok-nowy-plac-zabaw-przy-dzieciwym-szpitalu-klinicznym-oaza-radosci-dla-malych-pacjentow-zdjecia/ga/c14-15212434/zd/45738612>

WSPÓŁPRACA Z FUNDACJĄ „NA RATUNEK DZIECIOM Z CHOROBAJĄ NOWOTWOROWĄ”

Poradnik „Pomocniczek” dla najmłodszych Pacjentów i ich rodziców, powstał z inicjatywy Fundacji na Ratunek Dzieciom z Chorobą Nowotworową z Wrocławia, przy wsparciu Fundacji DKMS darowizną w wysokości 20 000 zł. Bogatą w ilustracje i cenne porady książeczkę przygotował zespół doświadczonych psychologów i psychoonkologów z Kliniki Mentalnej, działającej przy Przylądku Nadziei - Klinice Onkologii i Hematologii Dziecięcej we Wrocławiu.

arch. Fundacji na ratunek Dzieciom z Chorobą Nowotworową

WSPÓŁPRACA ZE STOWARZYSZENIEM „ŻÓŁTY BERET”

W 2020 roku, Fundacja DKMS wsparła działania Stowarzyszenia, które działa na rzecz małych Pacjentów z oddziałów onkologii i hematologii dziecięcej Szpitala Uniwersyteckiego im. A. Jurasza w Bydgoszczy. Stowarzyszenie otrzymało darowiznę w wysokości 50 000 zł, na zakup bardzo potrzebnych sprzętów, takich jak lokalizatory żył i pulsoksymetry oraz środków do dezynfekcji i ochrony osobistej, ułatwiających codzienną pracę personelowi medycznemu bydgoskiej kliniki. Dodatkowo w ramach darowizny zakupiono sprzęt audio-video, aby realizować aktywności dla małych Pacjentów. Ze względu na pandemię, wolontariusze Stowarzyszenia „Żółty Beret” skompletowali sprzęt, umożliwiający nagrywanie i organizowanie spotkań online np. z artystami. Dzięki temu członkowie Stowarzyszenia docierali do małych Pacjentów w trudnym czasie choroby i przymusowej izolacji.

Przekazanie zakupionego sprzętu do szpitala im. Jurasza w Bydgoszczy, arch. Stowarzyszenia „Żółty Beret”

INNE DZIAŁANIA ZREALIZOWANE WE WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI PACJENTÓW

„Głos Pacjenta Onkologicznego” to czasopismo wydawane przez Polską Koalicję Pacjentów Onkologicznych. Dwumiesięcznik pełni bardzo ważną rolę edukacyjną i informacyjną, trafiając do 190 szpitali i przychodni przyszpitalnych w całym kraju. Fundacja DKMS przekazała Koalicji darowiznę pieniężną na zwiększenie nakładu każdego numeru pisma w 2020 roku o 5 000 egzemplarzy, aby docierały do potrzebujących wsparcia Pacjentów. Każde wydanie zawiera 2 strony poświęcone hematologii, których partnerem merytorycznym jest Fundacja DKMS. Pod koniec 2020 roku Fundacja DKMS przekazała kolejną darowiznę w kwocie 96 000 zł na wsparcie nakładu pisma „Głos Pacjenta Onkologicznego” w roku 2021. Wszystkie numery pisma znajdują się na stronie internetowej magazynu www.glospacjenta.pl.

Koncert Dziecięcej Orkiestry Onkologicznej i Chóru Twórców Przestrzeni/Anbud przy akompaniowaniu Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach to wydarzenie organizowane przez Fundację ISKIERKA. Wyjątkowe przedsięwzięcie, które zaangażowało małych Pacjentów, ich rodziców oraz personel medyczny oddziałów onkologicznych z Katowic, Chorzowa, Zabrze. Fundacja DKMS była jednym ze sponsorów koncertu, a podczas ceremonii za dotychczasową współpracę otrzymała statuetkę PRZYJACIEL Fundacji ISKIERKA.

Monika Mizerska - Gryko, w imieniu Fundacji DKMS, odbiera statuetkę Przyjaciela Fundacji ISKIERKA, fot. Joanna Nowicka/arch. Fundacji ISKIERKA

Statuetki Przyjaciela Fundacji ISKIERKA, fot. Paulina Steć/arch. Fundacji ISKIERKA

FUNDACJA DKMS SPEŁNIŁA MARZENIA 31 DZIECI CHORUJĄCYCH NA NOWOTWORY KRWI

Fundacja DKMS przekazała w 2020 roku Fundacji Mam Marzenie na ten cel darowiznę w wysokości 150 000 zł. Domek dla lalek, domek ogrodowy ze zjeżdżalnią i huśtawką czy spotkanie ze znaną piosenkarką, to tylko niektóre ze spełnionych marzeń małych Pacjentów. We wrześniu 2020 roku Fundacja zorganizowała też Ogólnopolski Dzień Marzeń, który ze względu na pandemię COVID-19 przyjął formę wirtualnego spotkania. Podczas tej uroczystości Fundacja DKMS otrzymała statuetkę, będącą podziękowaniem za współpracę przy projektach Fundacji Mam Marzenie.

Każdy z nas marzy i każdy chciałby, by te marzenia się spełniały. Razem z Fundacją DKMS co roku, niczym dobre wróżki, spełniamy kilka dziecięcych marzeń. Za każdym razem widzimy, jak ogromny ma to wpływ na samopoczucie i dobrostan małych Pacjentów. Ich uśmiech jest dla nas najcenniejszą nagrodą.”

Sebastian Uzar, Prezes Zarządu Fundacji Mam Marzenie

Spełnione marzenia małych Pacjentów, arch. Fundacji Mam Marzenie

WSPÓŁPRACA Z RZECZNIKIEM PRAW PACJENTA

Fundacja DKMS należy do Rady Organizacji Pacjentów powołanej przez Rzecznika Praw Pacjenta. Zaangażowana jest w prace dwóch zespołów: **zespołu ds. propozycji zmian w systemie ochrony zdrowia oraz zespołu ds. onkologii**. To, co jest dla Fundacji DKMS szczególnie ważne w kompleksowej opiece nad Pacjentem hematoonkologicznym, to włączenie rehabilitacji w proces jego leczenia, opieka psychoonkologiczna nad chorym i jego bliskimi oraz dieta, uwzględniająca szczególne potrzeby osób chorych na nowotwory krwi w czasie pobytu w szpitalu.

” Dołączyliśmy do Rady Organizacji Pacjentów, by łączyć siły razem z innymi organizacjami i adresować potrzeby Pacjentów hematoonkologicznych oraz mieć wpływ na poprawę warunków ich leczenia i zdrowienia. Niezwykle cenna jest też dla nas wymiana doświadczeń i bieżąca współpraca z organizacjami Pacjentów i biurem Rzecznika Praw Pacjenta w obszarze zmian i funkcjonowania całego systemu ochrony zdrowia w Polsce. ”

**Monika Mizerska-Gryko, Liderka Programu Rozwoju Polskiej Transplantologii
i Wsparcia Pacjentów Fundacji DKMS**

Rzecznik Praw Pacjenta, Bartłomiej Łukasz Chmielowiec

Spotkanie Rady Organizacji Pacjentów z Rzecznikiem Praw Pacjenta

ŚWIĄTECZNE WYDARZENIA DLA MAŁYCH PACJENTÓW

„Gwiazdka” to świąteczny spektakl rodzinny Teatru Lalek Guliwer, którego inicjatorem i mecenasem była Fundacja DKMS. Do nagrania przedstawienia dołączono klip making of odświeżający kulisy pracy w teatrze. W dniu 6 grudnia, w Mikołajki, odbyło się również wirtualne spotkanie z aktorami biorącymi udział w spektaklu. Przedstawienie online zostało udostępnione wszystkim małym Pacjentom oraz tym, którzy chorobę mają już za sobą.

**Z okazji Mikołajek Fundacja DKMS
oraz Teatr Lalek Guliwer serdecznie zapraszają
wszystkich małych Pacjentów na świąteczny spektakl pt.
„Gwiazdka”, który będzie można obejrzeć online
w weekend 5 – 6 grudnia 2020 roku.**

Czas trwania: 40 minut.

**W dniu 6 grudnia o godzinie 16:00 odbędzie się
spotkanie on-line z aktorami występującymi w przedstawieniu.**

Czas trwania: 30 minut

**Zobaczycie też klip making of, odkrywający kulisy pracy
nad spektaklem! Do zobaczenia w Teatrze Guliwer!**

TEST
GULIWER

Pracownicy Fundacji DKMS i faktyczni Dawcy szpiku własnoręcznie przygotowali blisko **200 kartek świątecznych dla małych Pacjentów**, przebywających na oddziałach hematologicznych w wielu szpitalach w Polsce.

ŚWIĄTECZNE SPOTKANIE W INSTYTUCIE HEMATOLOGII I TRANSFUZJOLOGII W WARSZAWIE

W spotkaniu wzięły udział prof. Ewa Lech-Marańda – Dyrektor Instytutu, Aleksandra Rudnicka z Polskiej Koalicji Pacjentów Onkologicznych, Katarzyna Lisowska ze Stowarzyszenia Hematoonkologicznych oraz Monika Mizerska-Gryko z Fundacji DKMS. Celem spotkania było podsumowanie zmian, jakie zaszły w hematologii w 2020 roku, a także omówienie sytuacji Pacjentów hematologicznych w czasie pandemii. Dzięki wspólnemu zaangażowaniu organizacji hematologicznych oraz Fundacji Piękniejsze Życie, Pacjenci Kliniki Hematologii otrzymali świąteczne upominki.

Dyplomy z podziękowaniem za działania na rzecz Pacjentów wręczone przedstawicielkom organizacji przez prof. Ewę Lech-Marańdę. Od lewej: Aleksandra Rudnicka, Polska Koalicja Pacjentów Onkologicznych, prof. Ewa Lech-Marańda, Instytut Hematologii i Transfuzjologii, Monika Mizerska-Gryko, Fundacja DKMS i Katarzyna Lisowska, Stowarzyszenie Hematoonkologicznych

ROZWÓJ NAUKI I EDUKACJA

Trzecim, bardzo ważnym filarem **Programu Rozwoju Polskiej Transplantologii i Wsparcia Pacjentów** jest nauka. Zespół Fundacji DKMS wie, jak ważny jest jej rozwój oraz jak bardzo potrzebna jest edukacja zarówno Pacjentów, jak też społeczeństwa na temat idei dawstwa szpiku i kompleksowej opieki nad Pacjentem hematologicznym.

W zakresie rozwoju nauki i edukacji Fundacja DKMS zrealizowała w 2020 roku trzy projekty.

GRANT NAUKOWY FUNDACJI DKMS

Program wspiera młodych naukowców, którzy swoją pracę badawczą poświęcają transplantologii hematologicznej oraz szeroko pojętym terapiom komórkowym. Badania mogą dotyczyć różnych dziedzin, obejmujących immunologię transplantacyjną, kliniczną, diagnostykę, strategie terapeutyczne i dawstwo komórek krwiotwórczych.

Laureatką II edycji Grantu Naukowego Fundacji DKMS została w 2020 roku dr Emilia Białopiotrowicz z Instytutu Hematologii i Transfuzjologii w Warszawie. Grant otrzymała na projekt pt. „Wykorzystanie immunomodulujących właściwości inhibitorów kinazy CDK8 w terapii chłoniaków rozlanych z dużych komórek B”. Wyniki programu zostały ogłoszone podczas X Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Szkoleniowej w Poznaniu.

Tigran Torosian, Dyrektor Medyczny Fundacji DKMS, oraz dr Emilia Białopiotrowicz, laureatka II edycji Grantu Naukowego Fundacji DKMS

„ Powołując do życia grant naukowy Fundacji DKMS chcieliśmy zarówno wspierać naukowców, jak też szerzyć wiedzę na temat strategii terapeutycznych w transplantacji komórek krwiotwórczych i terapii komórkowych w leczeniu chorób hematologicznych. Cieszymy się, że ten projekt został z entuzjazmem przyjęty w środowisku hematologicznym i uzyskał pozytywną opinię oraz patronat Polskiego Towarzystwa Hematologów i Transfuzjologów. ”

Tigran Torosian, Dyrektor Medyczny Fundacji DKMS i członek Komisji Grantowej

POKONAJMY NOWOTWORY KRWI

DR EMILIA BIAŁOPIOTROWICZ. Laureatka II edycji konkursu o Grant Naukowy Fundacji DKMS

III EDYCJA GRANTU NAUKOWEGO FUNDACJI DKMS

Misją Fundacji DKMS jest znalezienie Dawcy komórek krwiotwórczych dla każdego chorego potrzebującego transplantacji. Fundacja angażuje się w projekty, które mają na celu poprawę jakości leczenia Pacjentów i wspieranie rozwoju transplantologii w Polsce.

„Grant naukowy Fundacji DKMS” jest skierowany do młodych naukowców, którzy swoją pracę koncentrują m.in. wokół transplantologii hematologicznej oraz terapii komórkowych. Projekt został objęty patronatem Polskiego Towarzystwa Hematologów i Transfuzjologów.

GRANT NAUKOWY FUNDACJI DKMS

dkms.pl/grant

ZAKRES BADAŃ

Badania mogą dotyczyć różnych dziedzin nauk podstawowych jak i klinicznych w zakresie: immunologii i hematologii transplantacyjnej, doświadczalnej, klinicznej, a także obejmujących zagadnienia diagnostyczne, terapeutyczne i związane z dawstwem komórek krwiotwórczych.

W tym roku konkurs został podzielony na dwie kategorie:

- **Badania podstawowe - wysokość grantu: 200 tys. zł.**
- **Badania kliniczne - wysokość grantu: 200 tys. zł.**

W każdej z nich wybrany zostanie jeden zwycięski projekt.

HARMONOGRAM

20.04-30.06.2021 r. - składanie wniosków

Wrzesień 2021 r. - ogłoszenie wyników

ZGŁASZANIE WNIOSKÓW

Prosimy zapoznać się z regulaminem „Grantu naukowego Fundacji DKMS” oraz wypełnić wniosek zamieszczony na stronie www.dkms.pl/grant. Skan wypełnionego wniosku oraz podpisany regulamin należy przesyłać na adres e-mail edukacja@dkms.pl do dnia **30 czerwca**.

Wszelkie pytania związane z projektem „Grant Naukowy Fundacji DKMS” prosimy kierować na adres: edukacja@dkms.pl

Fundacja DKMS
ul. Altowa 6/9, 02-386 Warszawa,
T +48 22 882 94 00 • kontakt@dkms.pl • dkms.pl

04/2021

FINANSOWANIE BADAŃ KLINICZNYCH

Fundacja DKMS finansuje niekomercyjne, wieloośrodkowe badania kliniczne: ALL SCTped 2012 FORUM oraz IntReAll 2010. Zarówno jedno, jak i drugie badanie dotyczy ostrej białaczki limfoblastycznej (ALL), ale skupiają się one na różnych aspektach leczenia tej choroby.

Badanie IntReAll 2010 jest realizowane przez konsorcjum ekspertów specjalizujących się w nowotworach wieku dziecięcego. Ma ono służyć wypracowaniu innowacyjnych terapii oraz globalnych wzorców leczenia Pacjentów onkologicznych. Prace badawcze toczą się obecnie już w siedmiu ośrodkach w Polsce:

- Katedrze i Klinice Transplantacji Szpiku, Onkologii i Hematologii Dziecięcej Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu,
- Klinice Pediatrii, Onkologii, Hematologii i Diabetologii SP ZOZ Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego nr 3 im. Marii Konopnickiej UM w Łodzi,
- Katedrze i Klinice Pediatrii, Hematologii i Onkologii WUM, Samodzielnego Publicznego Dziecięcego Szpitala Klinicznego w Warszawie,
- Klinice Onkologii, Hematologii i Transplantologii Pediatrycznej Szpitala Klinicznego im. Karola Jonschera Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu,
- Klinice Pediatrii, Hematologii i Onkologii Szpitala Uniwersyteckiego nr 1 im. dr. Antoniego Jurasza w Bydgoszczy,
- Oddziale Onkologii i Hematologii Dziecięcej Uniwersyteckiego Szpitala Dziecięcego w Krakowie,
- Klinice Hematologii, Onkologii i Transplantologii Dziecięcej Uniwersyteckiego Szpitala Dziecięcego w Lublinie.

Badanie kliniczne ALL SCTped 2012 FORUM realizowane jest na całym świecie i koordynowane przez klinikę pediatryczną z Wiednia. Bierze w nim udział około 1 000 Pacjentów – dzieci, młodzież oraz młodzi dorośli do 21. roku życia. Dzięki wsparciu Fundacji DKMS w Polsce w tym badaniu bierze udział rocznie około 35 Pacjentów – są oni poddawani transplantacji w pięciu ośrodkach: w Poznaniu, Bydgoszczy, Krakowie, Lublinie i we Wrocławiu.

Badanie IntReAll 2010 to szansa na skuteczniejsze - i mniej toksyczne - leczenie wznowy białaczki limfoblastycznej u dzieci. Zależy nam na tym, żeby Polska była wśród krajów, które rozwijają hematologię i zmieniają codzienność chorych, a także ich rodzin. Dzięki przekazaniu przez Fundację DKMS środków na realizację badania w Polsce, dzieci zmagające się ze wznową choroby, zyskują dostęp do najlepszych, zoptymalizowanych procedur leczniczych.

Prof. Ewa Gorczyńska, koordynator krajowa badania IntReAll 2010,
Klinika Przylądek we Wrocławiu

POTRZEBY POLSKIEJ HEMATOLOGII - RAPORT FUNDACJI DKMS

W 2020 roku Fundacja DKMS opracowała raport w oparciu o „Badanie potrzeb Pacjentów hematologicznych oraz personelu medycznego Klinik Transplantacji Szpiku i Oddziałów Hematologii”. Zostało ono zrealizowane przez agencję badawczą IQVIA na Oddziałach Transplantacji Szpiku i Hematologii/Onkohematologii w pięciu szpitalach dziecięcych i dziesięciu dla dorosłych na terenie całej Polski. Analizie poddano pięć kluczowych w opiece nad Pacjentem obszarów: infrastrukturę, sprzęt medyczny oraz rehabilitację w trzech wymiarach: psychoonkologicznym, żywieniowym i ruchowym.

Raport ukazuje obecny stan opieki nad Pacjentem hematologicznym w Polsce. Nie da się ukryć, że choć hematologia jest jedną z najszybciej rozwijających się dziedzin medycyny, to organizacyjnie mamy jeszcze bardzo wiele do zrobienia. Należy dążyć do opracowania modelu kompleksowej opieki specjalistycznej nad Pacjentem hematologicznym, obejmującej diagnostykę oraz indywidualny plan leczenia, jak również świadczenia wspomagające, takie jak: konsultacje psychoonkologiczne, porady dietetyczne i bardzo potrzebną dla Pacjentów rehabilitację ruchową.

**prof. Ewa Lech-Marañda, konsultant krajowy w dziedzinie hematologii,
Dyrektor Instytutu Hematologii i Transfuzjologii w Warszawie**

W ciągu ostatnich 20 lat w diagnostyce i leczeniu nowotworów układu krwiotwórczego dokonał się ogromny postęp, a hematologia i hematologia to jedne z najdynamiczniej rozwijających się dziedzin medycyny w Polsce. Mamy wybitnych lekarzy hematologów, a Pacjenci otrzymują dostęp do najnowocześniejszych terapii, dzięki czemu podnosi się jakość i wydłuża czas życia chorych. Jak pokazują wyniki badania, kilka obszarów wymaga jednak poprawy, w tym przede wszystkim infrastruktura.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI Z RAPORTU FUNDACJI DKMS

Aby w polskiej hematologii następowały pozytywne zmiany dla wszystkich zaangażowanych stron: ośrodków transplantacyjnych i klinik, personelu medycznego, personelu wspierającego rekonwalescencję oraz Pacjentów i ich rodzin, potrzebna jest współpraca z decydentami, organizacjami Pacjentów i towarzystwami naukowymi. Wyniki raportu stanowią dla nas punkt wyjścia do rozpoczęcia dyskusji i dalszych prac na rzecz wspierania Pacjentów.

Wyniki badania przeprowadzonego w szpitalach

Infrastruktura

Wiele ośrodków dla dorosłych mieści się w starych budynkach lub też budynkach zaadaptowanych na potrzeby szpitalne, które wymagają pilnego remontu, reorganizacji lub rozbudowy. Cztery na pięć oddziałów hematologii dziecięcej wymaga remontu lub przeniesienia do nowego budynku. Brakuje miejsc, gdzie mali Pacjenci mogliby spędzać wolny czas.

Sprzęt medyczny

W ośrodkach dla dorosłych brakuje drobnego sprzętu medycznego, takiego jak: stetoskopy, otoskopy laryngologiczne, ciśnieniomierze, który jest wykorzystywany w codziennej praktyce. Ośrodkom dziecięcym pomagają fundacje - z ich środków kupowane są meble, sprzęt medyczny i rehabilitacyjny.

Rehabilitacja żywieniowa

Potrzeby Pacjentów hematologicznych związane z rehabilitacją dietetyczną w większości placówek zarówno pediatrycznych, jak i dla dorosłych nie są w pełni zaspokajane. Nawet jeśli w ośrodku zatrudniony jest dietetyk, to posiłki często przywożone są przez firmy cateringowe, a budżet na nie przeznaczony jest bardzo niski.

Rehabilitacja psychoonkologiczna

W większości placówek dla dorosłych psychoonkolog zatrudniony jest jedynie na część etatu i przypada na niego zbyt duża liczba Pacjentów. Angażowany jest on najczęściej wtedy, gdy Pacjent wymaga pilnej pomocy. Często nie ma też wydzielonego gabinetu, gdzie mógłby udzielać indywidualnego wsparcia dla Pacjentów i ich bliskich. W ośrodkach dla dzieci z pomocą przychodzą fundacje - organizują zajęcia i warsztaty dla dzieci, zatrudniając psychologów i wolontariuszy.

Rehabilitacja ruchowa

Większość oddziałów hematologicznych dla dorosłych i dla dzieci jest słabo wyposażona w sprzęt rehabilitacyjny. Nawet jeśli w ośrodku jest zatrudniony rehabilitant, to ze względu na brak miejsca i sprzętu, a także na dużą liczbę chorych wymagających rehabilitacji, może on poświęcić Pacjentowi tylko 15-20 minut.

Przez ostatnie lata wiele oddziałów hematologii i onkologii dziecięcej zostało unowocześnionych, lepiej wyposażonych, stały się oddziałami przyjaznymi dzieciom. Mamy tam psychologów i nauczycieli. Wszystkie ośrodki onkologiczne współpracują ze sobą w ramach grup roboczych i towarzystwa naukowego. Wiele z nich ma także wsparcie ze strony lokalnych fundacji, które powstały z potrzeby serca. Ich założyciele przeszli często wieloletnią walkę z chorobą, mają doświadczenie i wiedzę, czego najbardziej potrzeba małym Pacjentom. Ich rola jest nie do przecenienia.

Pomagają oddziałom w rozwiązywaniu bieżących potrzeb, jak np. zatrudnienie dodatkowego rehabilitanta, czy zakup drobniejszego sprzętu medycznego, który ułatwia codzienną opiekę nad Pacjentami.

**prof. dr hab. n. med. Jan Styczyński, konsultant krajowy
w dziedzinie onkologii i hematologii dziecięcej, Klinika Pediatrii, Hematologii
i Onkologii Szpitala Uniwersyteckiego nr 1 im. dr Antoniego Jurasza w Bydgoszczy**

ANIA,
żyje dzięki
Dawcy szpiku

HEMATOLOG, dr n. med.
Kazimierz Hałaburda

WYNIKI BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD PACJENTÓW I CZŁONKÓW ICH RODZIN

W raporcie przygotowanym przez agencję badawczą IQVIA przeanalizowano ścieżkę Pacjenta wymagającego transplantacji szpiku - od momentu diagnozy, poprzez szukanie Dawcy niespokrewnionego, przygotowanie do przeszczepienia, samo przeszczepienie, a następnie wyjście ze szpitala i 100 dni po przeszczepieniu.

Oto najważniejsze wnioski z przeprowadzonych rozmów:

- lekarz hematolog jest głównym źródłem wiedzy o przeszczepieniu i leczeniu dla Pacjenta i jego bliskich - postrzegany jako ekspert i autorytet;
- Pacjenci szukają też informacji w innych źródłach: Internecie, wśród bliskich i znajomych, u innych członków personelu medycznego oraz w fundacjach i stowarzyszeniach dedykowanych Pacjentom z chorobami hematologicznymi;
- Pacjenci i ich rodziny najczęściej korzystają z pomocy lokalnych (działających na terenie danego szpitala) fundacji i stowarzyszeń pacjencich; zakres tej współpracy jest bardzo różny - od podstawowego po bardziej kompleksowy;
- w społeczeństwie brakuje wiedzy i świadomości odnośnie przebiegu i zagrożeń związanych z chorobami hematologicznymi, brakuje edukacji i wsparcia dla Pacjentów w codziennym życiu;
- brakuje też skoordynowanej opieki na etapie diagnozy i po wypisie ze szpitala - Pacjenci wskazują na problemy związane z diagnostyką lub kontynuacją leczenia poza placówkami specjalistycznymi.

Wyniki badania potrzeb zostaną wykorzystane przez Fundację DKMS do dalszego rozwoju i realizacji kompleksowego i zaawansowanego projektu, który obejmuje wszystkie istotne obszary walki z nowotworami krwi, a także przyczynia się do poprawy warunków leczenia i życia Pacjentów.

82 ROZMOWY

Z PACJENTAMI, OPIEKUNAMI PRAWNYMI
CHORYCH DZIECI ORAZ Z PERSONELEM MEDYCZNYM

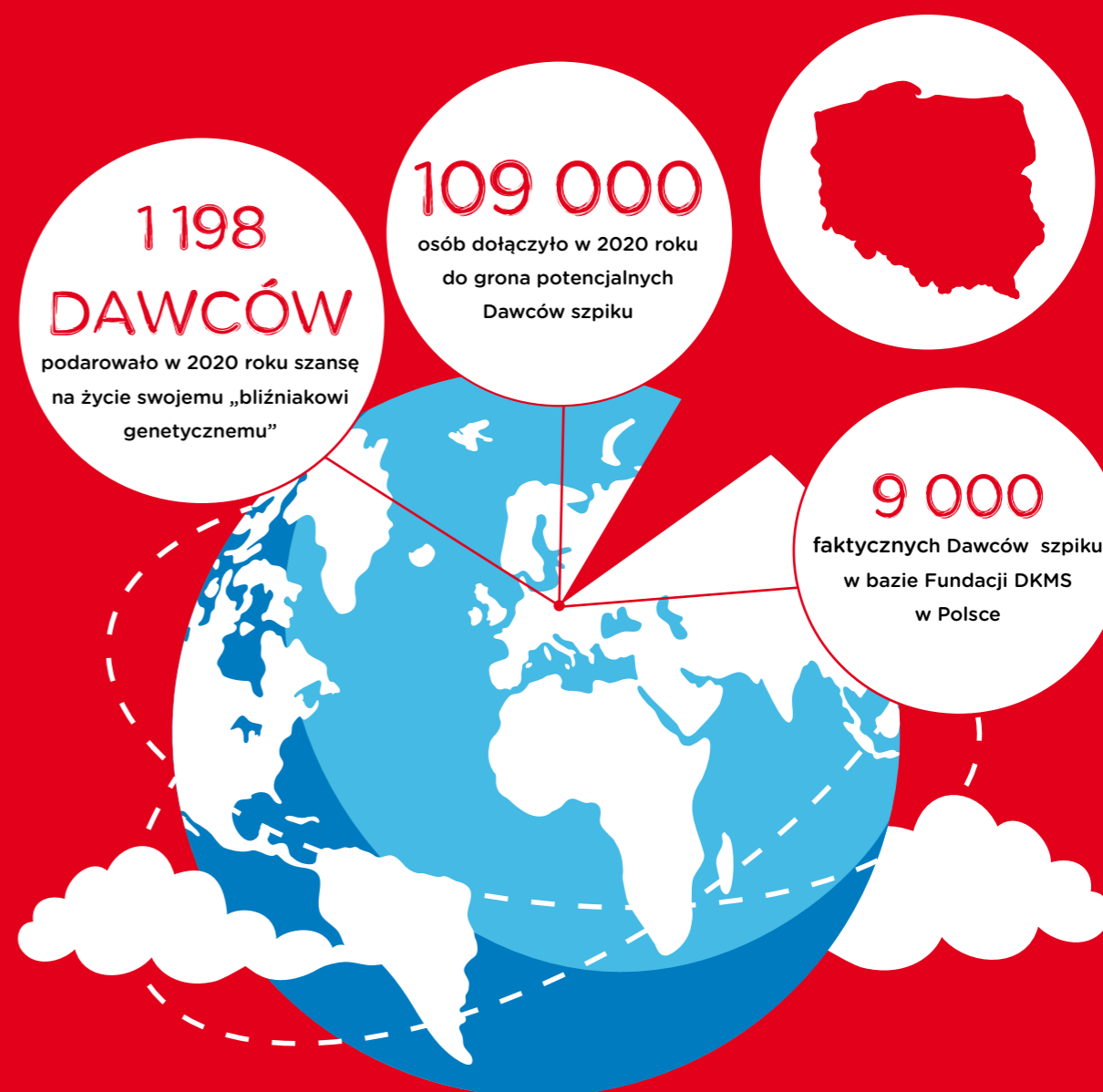
HISTORIA PIOTRA, PACJENTA FUNDACJI DKMS

Piotr w wieku 61 lat zachorował na zespół mielodysplastyczny. Od 35 lat był związany ze sportem wyczynowym i pracował jako rehabilitant. Było dla niego oczywiste, że podczas choroby i przygotowań do przeszczepienia zadba o swoją rehabilitację. Opracował dla siebie specjalny program przygotowawczy, w którym w pierwszej kolejności koncentrował się na wzmocnieniu partii mięśniowych, które miały ulec zanikom, pilnowaniu zakresu ruchomości i sprawności stawów, a potem kolejno na treningach typu mindfulness, oddechowych i neurologicznych. Ogromnym wsparciem w całym procesie była dla niego rodzina i znajomi, którzy zaangażowali się w akcję rejestracyjną Dawców szpiku Fundacji DKMS. Wytworzona wówczas energia dodawała mu sił i optymizmu. Równie ważne było aktywne, zadaniowe podejście do problemu, co nie pozwoliło na bierne poddanie się chorobie i bólowi.

Po 3 miesiącach od wyjścia ze szpitala po przeszczepieniu, dzięki cały czas realizowanemu programowi ćwiczeń rehabilitacyjnych, Piotr odzyskał pełną koordynację ruchową i sprawność. Zaczął też pracować, przy ścisłej współpracy trenera mistrzów i rekordzistów świata lekkiej atletyki, nad swoim autorskim projektem. Na podstawie własnego studium przypadku, zebrane podczas okresu choroby doświadczenia wykorzysta do opracowania systemu rehabilitacji okołoprzeszczepowej: przed pójściem do szpitala, w trakcie terapii i po jej zakończeniu - w okresie rekonwalescencji. Fundacja DKMS jest partnerem tego projektu.

FUNDACJA DKMS W LICZBACH

*dane z dnia 30.04.2021r.

POKONAJMY NOWOTWORY KRWI

Fundacja **DKMS**
ul. Altowa 6/9
02-386 Warszawa

T +48 22 882 94 00
F 48 22 882 94 02
pacjenci@dkms.pl
dkms.pl

